

2020-03-12
S2020/01591/SOF (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

SOCIALSTYRELSEN	
Ink	2020 -03- 18
Doss.	11-9/2020-11
Dnr	
Handl.	

Uppdrag att fördela utvecklingsmedel och ge kompetensstöd för arbete mot våld i nära relationer m.m.

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att under 2020–2022 fördela medel för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt för att stödja arbete med vuxna och barn i prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Socialstyrelsen ska även tillhandahålla och kvalitetssäkra kunskaps- och metodstöd, så kallat kompetensstöd. Sammantaget uppgår kostnaderna för uppdragets genomförande till 127 500 000 kronor för 2020.

Medlen ska fördelas enligt följande.

Utvecklingsmedel

Socialstyrelsen ska under 2020 fördela 75 000 000 kronor till kommuner och 31 500 000 kronor till regioner efter rekvisition ställd till Socialstyrelsen. Medel som inte rekvirerats får fördelas till de kommuner och regioner som angivit att de önskar ta del av dessa medel. Därutöver ska 8 000 000 kronor efter ansökan fördelas till ideella föreningar och stiftelser som bedriver verksamhet på lokal nivå. Regeringens anvisningar för fördelning av medlen framgår av *bilaga 1 och 2*.

Av medlen ska 71 000 000 kronor belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 8 Motverka våld mot kvinnor och barn, och 43 500 000 kronor ska belasta utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända

invandrares etablering, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 8 Särskilda jämställdhetsåtgärder – del till SOS.

Nationellt och regionalt kompetensstöd

Socialstyrelsen får i uppdrag att tillhandahålla och kvalitetssäkra nationellt kompetensstöd för socialtjänsten och hälso- och sjukvården inklusive tandvården. Myndigheten ska i samverkan med Uppsala universitet, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) och Linköpings universitet (Barnafrid - nationellt centrum för kunskap om våld mot barn) tillhandhålla nationellt kompetensstöd. Socialstyrelsen ska vidare samverka med de medverkande myndigheterna för att stödja spridningen av kompetensstödet och underlätta mottagandet av nationellt stöd.

Jämställdhetsmyndigheten får i uppdrag att bistå Socialstyrelsen att sprida nationellt stöd till den regionala nivån. Jämställdhetsmyndigheten ska, i samverkan med länsstyrelserna, Uppsala universitet (NCK), Linköpings universitet (Barnafrid) och regionerna stödja spridningen och utveckla formerna för att underlätta mottagandet av det nationella stödet. Jämställdhetsmyndigheten ska vidare främja enhetlighet och synergier mellan länen och särskilt stödja utvecklingen inom hälso- och sjukvård samt samverka mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Länsstyrelserna får i uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen ge regionalt kompetensstöd till kommuner i syfte att underlätta genomförandet av nationell kunskap och stimulera ett långsiktigt utvecklingsarbete. Även ideella föreningar och stiftelser ska erbjudas stöd. Avseende frågor som rör hederrelaterat våld och förtryck ska arbetet ske i samverkan med det nationella kompetensteamet mot hederrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen i Östergötland län.

Uppsala universitet (NCK) får i uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen vidareutveckla och erbjuda kompetensstöd avseende våldsutsatta vuxna med fokus på webbaserat stöd för berörda yrkesverksamma. Arbetet ska underlätta genomförandet av kunskap och stimulera ett långsiktigt utvecklingsarbete.

Linköpings universitet (Barnafrid) får i uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen och länsstyrelserna utveckla och erbjuda kompetensstöd till kommuner och regioner avseende våldsutsatta barn och barn som har

bevittnat våld. Arbetet ska underlätta genomförandet av kunskap och stimulera ett långsiktigt utvecklingsarbete.

I genomförandet av uppdraget ska myndigheterna samråda med Nationella nätverket för samordningsförbund och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Socialstyrelsen får förfoga över 12 500 000 kronor för genomförande av denna del av uppdraget. Av medlen är 4 000 000 kronor för myndighetens kostnader och 7 000 000 kronor för särskilda stimulansmedel som fördelas till länsstyrelserna, Uppsala universitet (NCK) och Linköpings universitet (Barnafrid) efter ansökan hos Socialstyrelsen. Medlen avser att användas för informations- och utbildningsinsatser, riktade insatser för vissa grupper eller för utvecklingsarbeten. Ansökningarna ska bedömas och beslutas av Socialstyrelsen efter inhämtande av synpunkter från Jämställdhetsmyndigheten. Därtill får Jämställdhetsmyndigheten, Uppsala universitet (NCK) och Linköpings universitet (Barnafrid) förfoga över 500 000 kronor vardera för uppdragets genomförande. Länsstyrelserna har fördelats medel för uppdraget genom regeringsbeslut (A2019/02322/JÄM). Medlen fördelas av Socialstyrelsen i samband med uppdragets igångsättande. Regeringens anvisningar för uppdraget framgår av *bilaga 2*. Dessa 12 500 000 kronor ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 8 Motverka våld mot kvinnor och barn.

Uppföljning och redovisning

Socialstyrelsen ska ha det övergripande ansvaret för att på nationell nivå samordna, kvalitetssäkra, följa upp och redovisa uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd. Socialstyrelsen ska senast den 1 september 2020 i samverkan med medverkande myndigheter lämna en redogörelse till Regeringskansliet (Socialdepartementet) för hur uppdraget om nationellt och regionalt kompetensstöd ska genomföras.

En slutredovisning av uppdraget i dess helhet ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 september 2023. Redovisningen ska innehålla en sammanfattande beskrivning av utvecklingen som bygger på medverkande myndigheter och övriga aktörers rapporter om hur medlen använts samt en ekonomisk redovisning som inkluderar samtliga administrativa kostnader. En delredovisning ska lämnas senast den

30 oktober 2021. Planen och redovisningarna ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys får i uppdrag att analysera och bedöma hur uppdraget i dess helhet har bidragit till att uppfylla de övergripande målen för uppdraget och för det jämställdhetspolitiska delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska lämna en redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 november 2023. Myndigheten får för denna del av uppdraget under 2020 förfoga över 500 000 kronor. Dessa kostnader ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 8 Motverka våld mot kvinnor och barn.

För 2020 är kostnaderna för uppdraget 127 500 000 kronor. Regeringen beräknar att kostnaderna för uppdragets genomförande under 2021 och 2022 uppgår till 109 000 000 kronor årligen.

Ärendet

Våld mot kvinnor, våld mot barn och hedersrelaterat våld och förtryck är allvarliga problem för samhället och individen. En rad internationella konventioner slår fast individens rätt till skydd mot alla former av våld.

Regeringen beslutade 2016 om en sektorsövergripande nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Strategin inbegriper våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Jämställdhetsmyndigheten har i uppdrag att samordna och stödja andra myndigheter i arbetet med att genomföra strategin och länsstyrelserna utgör navet i genomförandet av strategin på regional nivå.

Socialtjänsten och hälso- och sjukvården inklusive tandvården är centrala aktörer för att upptäcka våldet och ge stöd, skydd och hjälp till utsatta barn och vuxna oavsett livssituation. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2014:4) om våld i nära relationer ger kommuner och vårdgivare stöd för tillämpningen av lagstiftningen inom detta område.

Sedan 2012 har Socialstyrelsen haft regeringens uppdrag att fördela utvecklingsmedel och att tillsammans med länsstyrelserna ge kompetensstöd till kommuner och ideella organisationer för att kvalitetsutveckla arbetet mot

våld i nära relationer. Uppdraget utvidgades under perioden 2016–2018 till att även omfatta hälso- och sjukvård inklusive tandvård. Av Socialstyrelsens redovisning av uppdraget 2016–2018 framgår att utvecklingsmedlen och kompetensstödet har medfört att betydligt fler kommuner arbetar med kvalitetsutveckling, att kommuner har anställt samordnare för att systematisera arbetet och att åtgärder vidtagits för att driva på kompetensförsörjningen. Exempelvis har medlen underlättat för personal i olika verksamheter att delta i utbildningar.

Fördelningen av medel mellan kommuner har blivit mer likvärdig sedan 2012 och idag rekviderar de flesta av kommunerna medel. Samtliga regioner har tagit del av medlen sedan starten 2016. Allt fler kommuner och regioner har nu etablerat arbetssätt och rutiner. Utvecklingen är dock ojämn över landet. Rapporter vittnar om kvarvarande utvecklingsbehov, exempelvis när det gäller att aktivt identifiera våldsutsatta personer och upprätthålla kompetens när personal försvinner. I utvärderingen av hur Sverige efterlever konventionen om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen) 2017–2018 efterlyser Europarådet bättre myndighetssamverkan i enskilda ärenden, fortbildning för vård- och omsorgspersonal och åtgärder för att säkra stöd även till våldsutsatta kvinnor i särskilt sårbara situationer.

Det finns också enligt Inspektionen för vård och omsorg (IVO) brister i socialnämndens arbete med våldsutsatta barn och barn som bevittnat våld. FN:s Barnrättskommitté har i sina senaste slutsatser och rekommendationer rekommenderat Sverige att vidta alla nödvändiga åtgärder för att få till stånd ett sammanhängande och samordnat system som skyddar barn från våld, övergrepp och vanvård.

Mot denna bakgrund bedömer regeringen att uppdraget om utvecklingsmedel och kompetensstöd mot våld i nära relationer m.m. ska förnyas.

Närmare om uppdraget

En övergripande målsättning är att arbetet mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål, ska vara av likvärdig kvalitet i hela landet. Personer som har utsatts för sådant våld ska få det stöd och den hjälp som de behöver oavsett var i landet de bor. Målsättningen är också att kommuner och regioner ska vara självförsörjande i fråga om baskunskaper om våld i nära

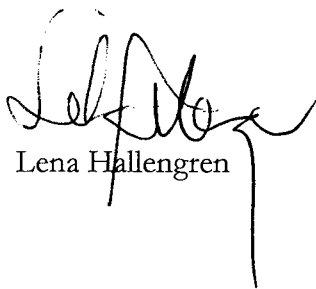
relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Samverkan mellan kommuner, regioner och berörda verksamheter är av stor vikt. Kunskap om behov och brister som har identifierats på lokal nivå bör vara utgångspunkt för arbetet.

Utvecklingsmedel och kompetensstöd avser att utveckla och stärka

- socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens, inklusive tandvårdens, långsiktiga, strukturerade och samordnade arbete mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck, arbete med vuxna och barn i prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt stöd till våldsutsatta vuxna och barn, inklusive barn som har bevittnat våld,
- alla berörda verksamheters möjligheter att efterleva och tillämpa Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (2014:4) om våld i nära relationer m.m. och gällande regelverk i övrigt,
- verksamma metoder för våldsutsatta med särskilda behov på grund av exempelvis ålder, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, nationell minoritetstillhörighet, utländsk bakgrundhedersrelaterat våld och förtryck eller drogrelaterade problem. samt personer i prostitution eller människohandel för sexuella ändamål,

- alla berörda verksamheters förmåga att upptäcka och stödja våldsutsatta barn och vuxna, inklusive flickor och kvinnor som har utsatts för eller riskerar att utsättas för könsstympning och barn som uppges vara gifta och
- insatser för att nå våldsutövare och förebygga återfall i våldsbrott.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Karin Nilsson Kelly

Likalydande

Jämställdhetsmyndigheten
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys
Länsstyrelserna
Uppsala universitet, Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK)
Linköpings universitet, Barnafrid – nationellt centrum för kunskap om våld
mot barn

Kopia till

Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM
Finansdepartementet/BA, OFA K,
Justitiedepartementet/KRIM
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Sveriges Kommuner och Regioner
Nationella nätverket för samordningsförbund